

Ebelerin Araştırma Yapma ve Araştırma Sonuçlarını Bakımda Kullanma ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

Seyhan Çankaya, Büşra Nur Kaynar, Gamze Çöker, Müslüme Alp, Esra Döndünur Acar, Zeynep Bayrambey, Hilal Yiğit, Fatmana Akbaş

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik, Konya, Türkiye

Seyhan Çankaya, Öğr. Gör. Dr.
Büşra Nur Kaynar, Öğrenci
Gamze Çöker, Öğrenci
Müslüme Alp, Öğrenci
Esra Döndünur Acar, Öğrenci
Zeynep Bayrambey, Öğrenci
Hilal Yiğit, Fatmana Akbaş, Öğrenci

ÖZET

Amaç: Araştırma, ebelerin araştırma yapma ve araştırma sonuçlarını bakımda kullanma ile ilgili görüşlerinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, Konya il merkezine bağlı bir doğum evi, bir devlet hastanesi ve üç farklı aile sağlığı merkezinde çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 104 ebe ile yapıldı. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan bir soru formu ile toplandı. Veriler, frekans dağılımı ve yüzde oranları için ki-kare testi ve iki yüzde arasındaki farkın anlamlılık testi ile tanımlayıcı istatistikler olarak değerlendirildi.

Bulgular: Araştırmada ebelerin %34,6'sının ebelle ilgili bir araştırma sürecinde yer aldıkları ve %58,7'sinin araştırmalara katılmakta istekli oldukları, %86,1'inin (n=31) verileri toplama kapsamında araştırma sürecinde yer aldıkları, %21,2'sinin ebelik bakımında araştırma sonuçlarından yararlandıkları, %63,5'inin ebelle ilgili bilimsel toplantılara katıldığı, %26'sının ebelle ilgili süreli bir yayın takip ettiği ve %15,4'ünün Ebeler Derneğine üye olduğu, %65,4'ünün bilgisayar kullanmayı bildikleri, %56,7'sinin orta seviyede yabancı dil bildikleri belirlendi. Bekâr, 35 yaş altı, lisans ve yüksek lisans mezunu, 10 yıl ve daha az süredir çalışan ebelerin bir araştırma sürecinde yer alma sıklıkları diğerlerine göre daha yüksek bulunmuş, aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0,05).

Sonuç: Ebelerin araştırma sürecinde çok fazla yer almamalarına rağmen, büyük bir kısmının araştırma yapmakta istekli oldukları belirlenmiştir. Ebelle ilgili yapılan çalışmaların ebelik bakım hizmet kalitesini yükselteceğine, yapılan çalışmaların ebelerin bilimsel bir meslek olarak gelişmesine katkıda bulunacağına, ebelerin bağımsızlığını artırarak, ebelik bakımında farklılıkları azaltacağına yönelik olumlu görüşleri bulunmaktadır. Özellikle, akademisyen ebelerin klinikte çalışan ebelerle birlikte araştırmalar planlayıp birlikte çalışmalar yapmalarını önermekteyiz.

Anahtar sözcükler: Ebe, ebelik bakımı, araştırma sonuçlarını kullanma, araştırma sonuçlarından yararlanmada engeller, ebelerin görüşleri

INVESTIGATION OF MIDWIVES' VIEWS ON RESEARCHING AND USING THE RESULTS OF THE RESEARCH IN CARE

ABSTRACT

Objective: The study was conducted as a descriptive study to investigate the views of midwives on researching and using the results of the research in care.

Material and Method: The study was conducted with a total of 104 midwives working in a maternity hospital, a state hospital and three different family health centers connected to the Konya provincial center, and who agreed to participate in the study. The data of the study were collected by a questionnaire prepared by the researchers. The data were evaluated as descriptive statistics by the chi-square test for frequency distribution and percentage ratios and the significance test for the difference between the two percentages.

Results: It was found that 34.6% of the midwives were in a research process related to midwifery, 58.7% of them were willing to participate in research projects, 86.1% of them (n=31) were included in the data collection period of the research, 21.2% of them benefited from the results of the research conducted on midwifery care, 63.5% of them participated in scientific meetings related to midwifery, 26% of them followed a periodical related to midwifery, and 15.4% of them were members of Midwives Association, 65.4% of them knew how to use a computer, 56.7% of them knew a foreign language at the intermediate level. The frequency of research participation of midwives who were single, younger than 35 years of age, had a bachelor's or master's degree and who had been working for 10 years or less, was found to be higher compared to others with the difference between them being statistically significant (p<0.05).

Conclusion: Even though midwives are involved less frequently in the research process, most of them are willing to research, and have positive views that studies done on midwifery will increase the quality of midwifery care, contribute to the development of midwifery as a scientific profession, and decrease the differences in midwifery care by increasing the independence of midwives. We suggest that, academicians midwives in particular, plan research projects, and work together with those working in the clinic.

Key words: Midwife, midwifery care, research utilization, barriers to research utilization, midwives' opinions

İletişim:

Öğr. Gör. Dr. Seyhan Çankaya
Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Ebelik, Konya, Türkiye
Tel: +90 332 223 35 09
E-Posta: seyhane32@gmail.com

Gönderilme Tarihi : 11 Nisan 2017
Revizyon Tarihi : 04 Mayıs 2017
Kabul Tarihi : 04 Mayıs 2017

Profesyonel disiplinlerde olduğu gibi, ebelik mesleğinde de kuramsal-uygulamalı eğitimin ve ebeliğin profesyonel rol ve sorumluluklarının, bilimsel bir temele oturtulması gereklidir. Ebelik araştırmaları, ebelere çalışma yolu gösterir ve ebeliğin pratiğini geliştirmeyi hedefler (1, 2). Ebelik mesleğinin geliştirilebilmesi için de ebe profesyonellerin araştırma yapması; yaptığı araştırmalar sonucunda elde etmiş olduğu bilgileri meslek hayatı içinde uygulaması önemlidir. Ancak, halen tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ebelerin çoğu, deneyimlerine göre çalışmakta ve rutin uygulamaları yerine getirmektedir (2–5).

Ebelik bakımında kanıta dayalı uygulamaların gerçekleştirilmesi ile, ebeler tarafından güvenli, standart ve nitelikli bakım verilmesi amaçlanmaktadır. Bu süreçte, anne ve fetus sağlığını korumak ve desteklemek, sağlığı tehdit eden riskleri kontrol altına almak/önlenmek için kanıta dayalı uygulamaların rehber alınması ve klinik ile birleştirilmesi son derece önemlidir (6–8).

Kanıta dayalı uygulamaların ebelik hizmetlerinde ve verilecek bakım uygulamalarında kullanılması, ebelik bakım kalitesinin artırılmasını, toplumdaki ebelik imajının olumlu yönde gelişmesini, maliyet etkili bakım verilmesini, sağlık politikalarının oluşturulmasını, ebelik mesleki otonomilerinin ve motivasyonlarının artırılmasını sağlar. Ancak, söz edilen bu etkinliklerin yerine getirilmesi, araştırma sonuçlarının uygulamaya yansıtılması ile olasıdır. Pek çok disiplinde olduğu gibi ebelikte de, uygulama ve bakım arasında ciddi sorunlar bulunmaktadır. Bunlar; araştırma çalışmalarını yalnızca akademisyen ebelerin yapması gerektiğine inanmaları, daha önceden yapılmış olan bilimsel araştırma raporlarını anlama becerilerinin yetersizliği, verdikleri bakımda araştırma sonuçlarını kullanmak yerine deneyimlerinden yararlanılması gerektiğine inanmaları ve çalışmalar için kurumsal desteğin yetersiz kalması, ebelerin çoğunluğunun araştırma literatürü okumamaları, araştırma yapma konusunda bilgi sahibi olmamaları, yabancı dil yetersizliği, ebe adaylarının eğitimi sırasında yurt dışı hareketliliğindeki kısıtlılıklar, sahada çalışan ebelerin araştırmalarda yer alma konusunda isteksiz olması olarak belirtilmiştir. (3, 9–14). Bunların yanı sıra, çalışmalarda araştırma sonuçlarının ebelik bakım uygulamalarına yansıtılmamasındaki engelleyici faktörlerin; ebelerin, araştırma sonuçlarını okuma, değerlendirme ve bakımda kullanma ile ilgili yeterli zamanlarının olmaması ve araştırma sonuçlarının bakım uygulamalarına geçmesinin zaman kaybı olduğunu düşünmeleri, araştırma sonuçları yerine çoğunlukla deneyimlerinden yararlanmayı tercih etmeleri olarak bildirmiştir (2–4, 10). Ek olarak, ebe/hemşirelerin araştırma ile ilgili inançları, tutumları, eğitim düzeyleri, bilgiyi arama ve ulaşma davranışları, profesyonel

özellikleri gibi bireysel özelliklerinin, araştırma sonuçlarını bakımda kullanmalarını etkilediği ifade edilmektedir (15). Bahsedilen engellerin aşılabilmesi için, ebelerin mesleki yayınları takip edip ilgili kurslara katılmaları, kongre sempozyum gibi bilimsel içerikli etkinliklerde görev almaları, mesleki dernek ve kuruluşlara üye olmaları gerekmektedir.

Türkiye’de ebelik alanında yapılan araştırmalar giderek artmaktadır. Ancak, araştırmalar daha çok akademisyen ebeler tarafından yapılmaktadır; klinisyen ebelerin ise yukarıda belirtilen nedenlere benzer gerekçelerle araştırmalara katılmamakta ve sonuçları bakım uygulamalarına yansıtılmamaktadır (3, 4). Oysa, ebelik mesleğinin profesyonelleşmesi ve verilen bakımın kalitesinin artırılabilmesi için, klinik uygulamalarda araştırma sonuçlarına yer verilmesi önemli bir etmendir. Bu yüzden, okul-saha işbirliği ile yapılan araştırmalara sahadaki ebelerin dâhil edilmesi onları motive edebilir ve ebelik bakım kalitesini arttırabilir.

Bu çalışma, ebelerin araştırma sürecine katılmalarını, aldıkları rolleri, klinik uygulamalarda araştırma sonuçlarının kullanımı ile ilgili görüşlerini ve bireysel özelliklerini incelemek amacıyla yapıldı.

Gereç ve yöntem

Araştırmanın tipi, yapıldığı yer ve zaman

Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma, Konya il merkezinde bulunan bir Doğum Hastanesi, bir Devlet Hastanesi ve üç ayrı Aile Sağlığı Merkezi (ASM)’nde 1 Ocak ile 1 Mayıs 2015 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

Araştırmanın evreni

Araştırmanın evrenini, Konya il merkezinde bulunan bir doğum hastanesi, bir devlet hastanesi ve üç ayrı ASM’de çalışmakta olan tüm ebelerdir.

Örnek büyüklüğünün belirlenmesi

Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyip, tam sayım yöntemi ile bu merkezlerde görev yapan ebelere ulaşılmaması hedeflendi. Doğum evi, devlet hastanesi ve üç ASM’de toplam 146 ebe çalışmaktadır. Araştırmaya katılmayı kabul etmeme (n=8, %5,4) ve araştırmanın yapıldığı tarihlerde izinli ya da raporlu olma (n=28, %19,1) nedenleri ile katılmayanlar olduğundan, toplam 104 (evrenin %71,2) ebe çalışmaya alınabildi.

Örnek seçimi

Örnek seçiminde, olasılıklı örneklem yöntemlerinden gelişigüzel örneklem kullanıldı. Örneklem seçimi kriterleri, iletişim sorunu olmaması ve araştırmaya katılmayı kabul etme.

Veri toplama araçları

Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından literatürden yararlanılarak geliştirilen form, üç bölümden oluşmaktadır. Soru formunun ilk bölümünde; yaş, medeni durum, çalışma yılı, eğitim düzeyi, çalıştığı birim, görev ünvanı ve çalışma biçimi gibi ebelerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla yedi soru yer almıştır. Formun ikinci bölümünde; ebelle ilgili araştırmalarda yer alma, bilimsel toplantılara katılma, mesleki süreli yayın takip etme, bilgisayar kullanma, ebelik bakımında nelerden faydalandığını ve ebeler derneğine üye olma durumlarını belirlemek amacıyla hazırlanmış toplam 12 soru yer almıştır. Son bölümde ise araştırma süreci ve klinik uygulamada araştırma sonuçlarının kullanımına yönelik 13 ifade yer almıştır. Formda yer alan ifadeler, bu konu ile ilgili literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır (16–18). Formda yer alan her bir ifadenin karşısında; “katılıyorum”, “kısmen katılıyorum” ve “katılmıyorum” olmak üzere üç seçenek bulunmaktadır. Veri toplama formu hazırlandıktan sonra 10 ebe üzerinde ön uygulama yapılmış, açık ve anlaşılır olmayan sorular düzeltilerek forma son şekli verilmiştir.

Verilerin toplanması

Araştırmacılar tarafından 1 Ocak ile 1 Mayıs 2015 tarihleri arasında ebelere veri formu verildi ve doldurmaları istendi. Doldurulan formlar araştırmacılar tarafından geri toplanarak bilgisayar ortamına aktarıldı.

Araştırmanın etiği

Araştırma öncesinde, Konya Selçuk Üniversitesi Selçuklu Tıp Fakültesi Hastanesinden etik kurul izni alınmıştır. Ayrıca, ebelere araştırma ile ilgili bilgi verilmiş, araştırmanın amacı açıklanmış ve araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair sözel onamları alınmıştır.

İstatistiksel analizler

Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesinde bir istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Veriler bilgisayar ortamında frekans dağılımı ve ki-kare testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular

Ebelerin %56,7’si 35 yaş altı grupta olup, %28,8’i bekâr ve %63,5’i lisans ve yüksek lisans mezunlardır. Ebelerin %52,9’unun 11 yıl ve üzerinde iş deneyimi olduğu ve %32,7’sinin doğumhanede, %25’inin jinekoloji veya perinatoloji servislerinde, %15,4’ünün ASM ve %25’inin ise diğer klinik veya birimlerde görev yapmakta olduğu belirlendi. Ayrıca, ebelerin %95,2’sinin görev ünvanı ebe

olmasına rağmen %25’inin diğer klinikler; pediatri servisi, yenidoğan servisi, kan alma, acil servis, eczane, kayıt vb. birimlerde hemşire olarak çalışmakta oldukları saptandı (Tablo 1).

Tablo 1. Ebelerin sosyodemografik özelliklerine göre dağılımı (n=104)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş		
≤35	59	56,7
≥36	45	43,3
Yaş Ort: 33,8±7,75		
Medeni durum		
Evli	74	71,2
Bekar	30	28,8
Mesleki eğitim düzeyi		
Lise ve ön lisans	38	36,5
Lisans ve yüksek lisans	66	63,5
Çalışma yılı		
10 yıl ve daha az	49	47,1
11 yıl ve üzeri	55	52,9
Çalıştığı birim		
Doğumhane	34	32,7
Jinekoloji-Perinatoloji servisi	26	25
ASM	16	15,4
Diğer klinik veya birimler	28	25
Görev ünvanı		
Başhemşire/Başhemşire Yardımcısı	2	1,9
Sorumlu Ebe	3	2,9
Ebe	99	95,2

Ebelerin %34,6’sının ebelle ilgili bir araştırma sürecinde yer aldıkları ve %58,7’sinin araştırmalara katılmaya istekli oldukları belirlendi. Araştırma sürecinin hangi aşamasında yer aldıkları incelendiğinde; %86,1’inin (n=31) verileri toplanması kapsamında, %13,9’unun tez kapsamında (konu belirleme, tarama yapma, uygulama) aşamasında yer aldıkları saptandı. Ebelerin %67,3’ünün yeterli bilgiye sahip olduğu, ebelik bakımında %32,7’sinin deneyimlerinden, %24’ünün teorik bilgisinden, %22,1’inin hem deneyim hem teorik bilgilerinden yararlandıkları belirlendi. Ayrıca bu bulgulara ek olarak, ebelerin sadece %21,2’sinin ebelik bakımında araştırma bulgularından yararlandığı tespit edildi; ebelerden %76,9’u araştırma bulgularının uygulamaya geçirilmesini zor ve zaman alıcı olduğunu düşünmektedir. Ebelerin %63,5’inin ebelle ilgili bilimsel toplantılara katıldığı, %26’sının ebelle ilgili süreli bir yayın takip ettiği ve %15,4’ünün Ebeler Derneği’ne üye olduğu saptandı; %65,4’ünün bilgisayar kullanabildiği, %56,7’sinin orta seviyede yabancı dil bildiği belirlendi (Tablo 2)

Ebelerin bazı özelliklere göre araştırma sürecinde yer alma durumlarına bakıldığında; 35 yaş altı, bekâr, lisans ve yüksek lisans mezunu, çalışma yılı 10 yıl ve daha az olan ebelerin bir

Tablo 2. Ebelerin bazı profesyonel göstergeleri

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Ebelikle ilgili araştırma sürecinde yer alma		
Evvet	36	34,6
Hayır	68	65,4
Ebelikle ilgili araştırmalara katılmaya istekli olma durumu		
İstekli	61	58,7
İstekli değil	43	41,3
Ebelikle ilgili araştırmalarda yer alma şekli		
Veri toplama	31	86,1
Tez (konu belirleme, tarama)	5	13,9
Ebelik hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu		
Sahibim	70	67,3
Sahip değilim	8	7,7
Kısmen	26	25
Ebelik bakımında nelerden faydalanırsınız		
Deneyimlerimden	34	32,7
Teorik bilgilerimden	25	24
Hem deneyim hem teorik bilgilerimden	23	22,1
Araştırma bulgularından	22	21,2
Araştırmaların uygulamaya geçirilmesine yönelik düşünce		
Kolay ve hızlı	24	23,1
Zor ve zaman alıcı	80	76,9
Bilimsel toplantılara katılma		
Katılan	66	63,5
Katılmayan	38	36,5
Ebelikle ilgili süreli yayın takip etme		
Ediyorum	27	26
Etmiyorum	77	74
Ebeler derneğine üyelik durumu		
Üye	16	15,4
Üye değil	88	84,6
Bilgisayar kullanmayı bilme		
Biliyorum	68	65,4
Bilmiyorum	36	34,6
Yabancı dil bilme		
İyi	17	16,3
Orta	59	56,7
Bilmiyor	28	26,9

araştırma sürecinde yer alma sıklıkları diğerlerine göre daha yüksek bulundu ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıydı ($p < 0,05$, Tablo 3). Çalıştıkları birime göre araştırma sürecinde yer alma durumlarının arasında ise istatistiksel olarak herhangi bir farklılık saptanmadı ($p > 0,05$, Tablo 3).

Ebelerin çoğunluğu, ebelikle ilgili yapılan çalışmaların ebelik hizmet kalitesini yükselteceğini (%76,9), ebelikle ilgili yapılan çalışmalar ebeliğin bilimsel bir meslek olarak gelişmesine katkıda bulunacağını (%69,2), yapılan çalışmaların, ebelik bakımındaki farklılıkları azaltacağını (%43,3) düşünmektedirler. Ebelerin, araştırma sonuçlarının bakım uygulamalarına yansıtılabilmesi için ebe akademisyen ve

Tablo 3. Ebelerin bazı özelliklerinin araştırma sürecinde yer alma durumları

	Araştırma sürecinde yer alma durumu				İstatistiksel analiz	
	Yer alan		Yer almayan		Test	p
	n	%	n	%		
Yaş						
≤35	26	72,2	33	48,5	$\chi^2=5,383$	0,020
≥36	10	27,8	35	51,5		
Medeni durum						
Evlü	20	55,6	54	79,4	$\chi^2=5,045$	0,025
Bekar	16	44,4	14	20,6		
Mesleki öğrenim düzeyi						
Lise ve ön lisans	7	19,4	31	45,6	$\chi^2=6,938$	0,008
Lisans ve yüksek lisans	29	80,6	37	54,4		
Çalışma yılı						
10 yıl ve daha az	23	63,9	26	38,2	$\chi^2=6,217$	0,013
11 yıl ve üzeri	13	36,1	42	61,8		
Çalıştığı birim						
Doğumhane ve servisler	24	66,7	36	52,9	$\chi^2=2,979$	0,226
ASM	6	16,7	10	14,7		
Diğer klinik veya birimler	6	16,7	22	32,4		

klirik ebelerin işbirliği içinde çalışması gerektiği (%73,1), her ebenin okuduğu makalenin sonucunu yorumlayabileceği (%73,1) ve ebelik alanında yapılan araştırmaları uygulamak ebelerin bağımsızlığını arttıracacağı (%56) görüşüne katıldıkları belirlendi.

Diğer taraftan, her ebenin bağımsız olarak araştırma sürecini başından sonuna kadar yürütebileceği (%48,1), yapılan araştırmalar ve uygulamalar arasında bir denge ve uyum olması gerektiği (%45,2) ve ebelik alanında yapılan araştırma sonuçlarına ulaşmada güçlük yaşadıkları (%63,5) görüşlerine kısmen katıldıkları belirlendi. Araştırma sonuçlarının uygulanabilmesi için araştırma konusunun klinik ortamdaki sorunlardan seçilmesi gerektiği (%48,1) ve ebelik bakımında araştırma sonuçlarını kullanmaktan çok deneyimlerden yararlanmanın daha önemli olduğu (%62,5) görüşlerine kısmen katıldıkları tespit edildi. Ebelerin %63,5'inin araştırma yapmanın sadece ebe akademisyenlerin görevi olduğu ifadesine katılmadığı, %33'ünün ise araştırma yapmanın bir uzmanlık işi olduğu ifadesine katıldığı belirlendi (Tablo 4).

Tartışma

Ebelerin araştırma sürecinde yer alması ve istekli olması, bilimsel bilgi paylaşımlarının artmasında önemli bir rol oynamaktadır. Çalışmamızda, ebelerin araştırma sürecinde yer alma oranı %34,6, herhangi bir araştırma sürecinde yer almayı isteme oranı ise %58,7 olarak saptanmıştır. Yapılan çalışmalarda; ebe ve hemşirelerin %24,9'nun araştırma

Tablo 4. Ebelerin araştırma süreci ve bakım uygulamalarında araştırma sonuçlarını kullanımı ile ilgili görüşleri

Görüşler	Katılıyorrum	Kısmen Katılıyorrum	Katılmıyorrum
	n %	n %	n %
Ebelik hakkında yapılan çalışmalar ebelik hizmet kalitesini yükseltir.	80 (76,9)	24 (23,1)	-
Her ebe bağımsız olarak araştırma sürecini başından sonuna kadar yürütebilir.	45 (43,3)	50 (48,1)	9 (8,7)
Yapılan araştırmalar ve uygulamalar arasında bir denge ve uyum olmalı.	38 (36,5)	47 (45,2)	19 (18,3)
Yapılan çalışmalar ebeliğin bilimsel bir meslek olarak gelişmesine katkıda bulunur.	72 (69,2)	27 (26)	5 (4,8)
Yapılan çalışmalar ebelik bakımında farklılıkları azaltır.	45 (43,3)	43 (41,3)	16 (15,4)
Araştırma yapmak sadece ebe akademisyenlerin görevidir.	15 (14,4)	23 (22,1)	66 (63,5)
Araştırma sonuçlarını kullanarak bakımın niteliğinin artırılması için ebe akademisyen ve ebelerin işbirliği içinde çalışması gerekir.	76 (73,1)	22 (21,2)	6 (5,8)
Araştırma yapmak uzmanlık işidir.	33 (31,7)	47 (45,2)	24 (23,1)
Her ebe okuduğu makalenin sonucunu yorumlayabilmelidir.	76 (73,1)	20 (19,2)	8 (7,7)
Ebelik alanında yapılan araştırmaları uygulamak ebelerin bağımsızlığını artırır.	56 (53,8)	41 (39,4)	7 (6,7)
Ebeler ebelik alanında yapılan araştırma sonuçlarına ulaşmada güçlük çeker.	18 (17,3)	66 (63,5)	20 (19,2)
Araştırma sonuçlarının uygulanabilmesi için araştırma konusu klinik ortamdaki sorunlardan seçilmelidir.	49 (47,1)	50 (48,1)	5 (4,8)
Ebelik bakımında araştırma sonuçlarını kullanmaktan çok deneyimlerden yararlanmak daha önemlidir.	27 (26)	65 (62,5)	12 (11,5)

sürecine katıldıkları, %75'inin araştırmalara katılmaya istekli oldukları belirtilmiştir (16, 19). Bu sonuçlar, çalışmamızla benzer olarak, çalışan ebelerin bilimsel araştırmalara katılma oranları biraz düşük olmasına rağmen, araştırma sürecine katılma konusunda istekli, ebelik mesleğinin ve bakımının gelişmesine yönelik olumlu tutum ve düşüncelere sahip olduklarını göstermektedir.

Çalışmamızda, ebelerin araştırma sürecinin hangi aşamalarında bulduklarını incelediğimizde; %86,1'inin (n=31) veri toplama, %13,9 (n=5)'unun ise konu tarama ve belirleme aşamasına katıldıkları belirlendi. Emiroğlu ve ark. (2005) yapmış oldukları çalışmada, hemşirelerin %40'ünün sadece veri toplama aşamasında, Yava ve ark. (2007) ise hemşirelerin %14,3'ünün sadece bildiri (konu tarama, belirleme, yazma) aşamasında yer aldıklarını belirtmişlerdir. Yapılan başka bir araştırmada da, hemşirelerin %38'inin başkalarının çalışmaları için veri topladığı bildirilmiştir (20). Hem yapılan çalışmalarda hem de bizim çalışmamızda, ebe ve hemşirelerin araştırma sürecine genellikle veri toplama aşamasında katılmalarının, bireysel olarak tümüyle bir araştırmayı yürütecek yeterli bilgi ve deneyime sahip olmamaları ile ilişkili olduğunu düşünmekteyiz. Bu düşüncemizi destekleyen; ebelerin çoğunluğunun (%80,3) araştırma sonuçlarına ulaşma konusunda güçlük yaşamaları ve mesleki yayın takip etmedikleri (%74) için yayınlara nasıl ulaşacaklarını bilmemeleri olabilir.

Ebelerin, ebelik bakımında araştırma sonuçlarını ve kanıta dayalı uygulamaları kullanmalarının, ebelik hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesine, ebelik bakım uygulamalarında ebenin bağımsız uygulamasının artırılmasına, ebelik araştırmalarının ebeliğin bilimsel bir meslek olarak gelişmesine katkıda bulunduğu literatürlerde bildirilmektedir (21–23). Çalışmamızda, ebelerin, ebelik bakımında araştırma bulgularından yararlanma oranı %21,2 olarak belirlendi. Daha önce yapılan çalışmalarda da, bakımda araştırma sonucunu kullanma veya kanıta dayalı uygulama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve yalnızca %10'nun araştırma sonuçlarından yararlandıkları bildirilmiştir (24, 25). Çalışma bulgumuzdan farklı olarak, son zamanlarda yapılan araştırmalarda ise hemşirelerin araştırma sonuçlarını bakımda kullanma durumlarının %80,6 (17) ve %82,8 (16) olduğu bildirilmiştir. Çalışmamızda, ebelerin ebelik bakımında araştırma sonuçlarını kullanma durumları istenen düzeyde bulunmamıştır.

Günümüzde, ebelik bakımına yönelik kanıta dayalı uygulamalar başta olmak üzere, araştırma sonuçları sürekli yenilenmektedir. Yenilenen bu araştırma sonuçlarının, ebelik bakımının içeriğine ve niteliğine dinamizm kazandıracığı için, ebelere ulaştırılması önemlidir. Bu sonuçların ebelere ulaştırılma yollarından birisi de bilimsel toplantılardır. Çalışmamızda, ebelerin %63,5'inin en az bir kez mesleki bilimsel bir toplantıya (kongre, sempozyum, sener) katıldığı belirlendi. Aydın ve ark.'nın (2015) yaptığı

çalışmada, ebe ve hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma oranlarının %70,3 olduğu, Kelleci ve ark.'nın (2008) çalışmasında ise hemşirelerin %78,9'unun bu toplantılara katıldığı bildirilmiştir.

Yayın takip etme, mesleki gelişimde etkin rol oynadığı gibi bilimsel bilgi paylaşımı arttırmada da önemlidir. Çalışmamızda, ebelerin süreli bir yayın takip etme oranının (%26) düşük/yetersiz olduğu belirlendi. Kelleci ve ark.'nın (2008) çalışmasında, hemşirelerin düzenli olarak yayın takip etme oranı %11,4 iken, Aydın ve ark.'nın (2015) çalışmasında bu oranın %20,3 olduğu bildirilmiştir. Gerek bizim çalışmamızda bulunan sonuçlar gerekse ülkemizde yapılan diğer çalışma sonuçları, ebe ve hemşirelerin bilimsel yayın takip etme oranlarının oldukça düşük olduğunu göstermektedir.

Çalışmamızda, ebelerin yalnızca %15,4'ünün Ebeler Derneği'ne üye olduğu, %56,7'sinin orta seviyede yabancı dil bildiği ve %65,4'ünün bilgisayar kullandığı saptandı. Yapılan çalışmalarda da, ebe ve hemşirelerin %43,6'sının orta seviyede yabancı dil bildiği, %84,8'inin bilgisayarı orta düzeyde kullanabildiği ve %32,5'inin mesleki derneklere üye olduğu bildirilmiştir (16–18). Hem bizim çalışmamızda hem de yapılmış diğer çalışmalarda, ebe ve hemşirelerin derneğe üye olma, yabancı dil bilme ve bilgisayar kullanma oranlarının düşük olduğunu göstermektedir. Oysa, ebelerin derneğe üye olması, aktif bilgisayar kullanması ve yabancı dil bilmesi, yabancı mesleki süreli yayınların okuyup, değerlendirmesine katkı sağlayarak, araştırma sonuçlarının ebelik bakım uygulamalarında kullanılmasına ve bakım uygulamalarında standardizasyonun sağlanmasına yardımcı olacaktır.

Çalışmamızda, 35 yaş altında, bekâr, lisans ve lisansüstü eğitime sahip olan, 10 yıldan ve daha az süredir çalışan ebelerin, araştırma sürecine katılma durumları yüksek bulunurken ($p<0,05$), çalıştığı birimin bunu etkilemediği belirlendi ($p>0,05$). Yapılan çalışmalarda, hemşirelerin eğitim düzeyi arttıkça, bekâr, lisans ve yüksek lisans mezunu olan, beş yıldan daha az süredir çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma sürecine daha fazla katıldıkları bildirilmiştir (16, 17, 26, 27). Evli ebelerin, evlerindeki artan sorumluluklarından dolayı zaman ayıramamaları nedeniyle, lise ve altı öğrenim seviyesine sahip ve mezuniyet yılı fazla olanların ise literatür tarama veya istatistiki bilgileri unutmış olabilecekleri için araştırma sürecine katılmadıklarını düşünmekteyiz.

Çalışmamızda, ebelerin çoğunluğu, ebelle ilgili yapılan çalışmaların ebelik hizmet kalitesini yükselteceği (%76,9), ebelle ilgili yapılan çalışmaların ebeliğin

bilimsel bir meslek olarak gelişmesine katkıda bulunacağı (%69,2), yapılan çalışmaların, ebelik bakımındaki farklılıkları azaltacağı (%43,3), araştırma sonuçlarını kullanarak bakımın niteliğinin artırılması için ebe akademisyen ve klinik ebelerin işbirliği içinde çalışması gerektiği (%73,1), her ebenin okuduğu makalenin sonucunu yorumlayabileceği (%73,1), ebelik alanında yapılan araştırmaları uygulamanın ebelerin bağımsızlığını arttırdığı (%53,8), ebelik bakımında araştırma sonuçlarını kullanmaktan çok deneyimlerden yararlanmanın daha önemli olduğu (%62,5) görüşlerine kısmen katıldıklarını belirtmektedir. Hemşirelerin araştırmalara katılma durumlarına yönelik yapılan araştırmalara baktığımızda: Kelleci ve ark.'nın (2008) yaptığı çalışmada, hemşirelerin %88,6'sının araştırmaların hemşirelik hizmetlerinin gelişmesine katkı sağlayacağı, %81,4'ünün araştırma sonuçlarını kullanarak hasta bakımı vermenin hemşirenin bağımsızlığını arttıracacağı, %88,6'sının hemşirelik araştırmalarının hemşireliğin bilimsel bir meslek olarak gelişmesine katkı vereceği, %60,3'ünün hasta bakımında araştırma sonuçlarını kullanmaktan çok deneyimlerden yararlanmanın daha önemli olduğu ifadelerine katıldıklarını bildirmişlerdir. Yapılan bu araştırmanın bulguları, bizim çalışmamıza benzer olarak, ebelle ilgili yapılan çalışmaların ebelik hizmet kalitesini yükselteceğine yönelik görüşleri desteklemekte, ebelerin mesleğinin gelişmesine yönelik duyarlılığını göstermektedir. Ancak, ebelerin %62,5'inin ebelik bakımında araştırma sonuçlarını kullanmaktan çok deneyimlerinden yararlanmanın daha önemli olduğu ifadesine kısmen katılması, üzerinde durulması gereken bir sorun olarak düşünülebilir. Bu durumda, ebelerin araştırmaların önemini bildikleri, ancak uygulamada nasıl kullanacakları konusunda bilgi ve beceri yetersizliği yaşadıkları söylenebilir. Nitekim, ebelerin çoğunluğunun, araştırmaların sonuçlarını kullanarak ebelik bakımının kalitesinin artırılması için akademisyen ve klinik ebesinin işbirliği içinde çalışması gerektiğini ve bu tür araştırma sonuçlarının ebelik bakım ve uygulama alanına daha kolay yansıtılabileceğini düşünmeleri, yukarıda ifade edilen düşünceleri destekler niteliktedir.

Araştırmanın sınırlılıkları

Bu konu ile ilgili, ebelere yönelik herhangi bir araştırma yapılmamış olmasından dolayı, ebelik mesleğine en yakın olan hemşirelik mesleğine yönelik çalışmalarından yararlanılmış olması araştırmanın sınırlılığdır. Ayrıca, bu çalışmanın diğer bir sınırlılığı da, hemşirelik çalışmalarındaki bilgilerden yararlanarak ebelere yönelik veri toplama formu oluşturulmuş ve tartışma bölümünde hemşirelik çalışmalarıyla kıyaslanmış olmasıdır.

Sonuç ve öneriler

Ebelerin çoğunluğunun, ebelik araştırmalarına ilişkin olumlu görüş içinde bulunduğu saptanmıştır. Ebelerin araştırma sürecinde yer alma oranlarının düşük olduğu ve araştırma süreci içinde yer alan ebelerin sadece tez kapsamında bu süreçte yer aldıkları belirlenmiştir. Ebelerin, ebelik bakımında araştırmaların sonuçlarını kullanma oranlarından çok, deneyimlerden yararlanma oranları yüksek bulunmuştur. Genç, bekâr, lisans ve yüksek lisans mezunu, 10 yıldan daha az süredir çalışan ebelerin araştırma süreçlerinde daha fazla yer aldıkları saptanmıştır. Ebelerin Ebeler Derneği'ne üye olma ve düzenli süreli yayın takip etme oranı oldukça düşük bulunmuştur. Ebelerin yarısından fazlası bilimsel toplantılara katılmışlardır.

Ebelerin çoğunluğu, ebelik hakkında yapılan çalışmaların ebelik bakım hizmet kalitesini yükselteceği, yapılan çalışmaların ebeliğin bilimsel bir meslek olarak gelişmesine katkıda bulunacağı, ebelerin bağımsızlığını arttıracığı ve bu çalışmaların ebelik bakımında farklılıkları azaltacağı

düşüncesine katılmaktadırlar. Ebelerin hemen hemen tamamına yakını, araştırmaların klinik ortamdaki sorunlardan seçilmesi ve akademisyen ebelerle birlikte çalışılması gerektiğini, ancak araştırma sonuçlarına ulaşma konusunda güçlük yaşadıklarını ifade etmektedirler.

Bu sonuçlar doğrultusunda; klinikte veya sahalarda çalışan ebelerin, ebelik araştırmalarına ilişkin olumlu görüşlerinin daha da geliştirilebilmesi için, ebelere yönelik araştırma sonuçlarının, özellikle kanıta dayalı uygulamaların bakımında kullanılması konusunda eğitim programlarının veya kursların düzenlenmesini; hastane ve ASM'ler de çalışan ebeler ile akademisyenlerin işbirliği içinde ebelik bakımını geliştiren çalışmalar yapmasını; dernek üyelikleri, süreli yayın takip etme, mesleki toplantılara (ebelik kongreleri veya sempozyumları) katılım konusunda kurumların destek sağlamasını; ebelerin özellikle araştırma sonuçlarını veya kanıta dayalı uygulamaları ebelik bakımında kullanma durumlarını araştıran çalışmaların yapılmasını öneriyoruz.

Kaynaklar

1. Aytaç S, Madenoğlu Kıvanç M, Ay F. Dört Avrupa Ülkesinde Ebeliğin Güncel Durumu ve Ebelik Araştırmalarının Gelişimi. *HSP* 2014;1:77–90. <https://doi.org/10.17681/hsp.20958>
2. Beydağ KD, Arslan H. Kadın Doğum Kliniklerinde Çalışan Ebe ve Hemşirelerin Profesyonelliklerini Etkileyen Faktörler. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi* 2008;3:75–87.
3. Güner S, Yurdakul M, Yetim N. Türkiye'de Ebelik Mesleğinin Sorunlarına Akademik Bakışı Yansıtan Nitel Bir Çalışma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 2015;5:80–7. <https://doi.org/10.5961/jhes.2015.111>
4. Sokullu G. Teoriği Pratiğe Yansıtabiliyor muyuz? I. Uluslararası & II. Ulusal Ebelik Kongresi Kitabı. Safranbolu; 2011.
5. Hresenova E. Midwives, women, and the professionalization of midwifery: an ethnographic study of two maternity hospitals in the Czech Republic. *Romanian Association for Cognitive Science* 2007;11:371–96.
6. Arslan H, Karahan N, Çam Ç. Ebeliğin Doğası ve Doğum Şekli Üzerine Etkisi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2008;1:54–9.
7. Bayram GO. Evde Doğumlarda Ebelik Bakımı, Ebenin Rol ve Sorumlulukları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2009;2:104–11.
8. Başgöl Ş, Beji NK. Doğum Eyleminin Birinci Evresinde Sık Yapılan Uygulamalar ve Kanıta Dayalı Yaklaşım. *DÜ Sağlık Bil Enst Derg* 2015;5:32–9.
9. Rogers K. Ethics and qualitative research: issues for midwifery researchers. *British J Midwifery* 2008;16:179–82. <https://doi.org/10.12968/bjom.2008.16.3.28694>
10. McNeill J, Nolan A. Midwifery research by midwifery researchers: challenges and considerations. *Evidence Based Midwifery* 2011;9:61–5.
11. Sandall J, Soltani H, Gates S, Shennan A, Devane D. Midwife-led continuity models versus other models of care for childbearing women. *Cochrane Database Syst Rev* 2013;(8):CD004667. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD004667.pub3>
12. Begley CM. 'Giving midwifery care: student midwives' views of their working role. *Midwifery* 2001;17:24–34. <https://doi.org/10.1054/midw.2000.0232>
13. Tracy SK, Hartz DL, Tracy MB, Allen J, Forti A, Hall B, et al. Caseload midwifery care versus standard maternity care for women of any risk: M@NGO, a randomised controlled trial. *Lancet* 2013;382:1723–32. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(13\)61406-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(13)61406-3)
14. Raisler J, Kennedy H. Midwifery care of poor and vulnerable women, 1925–2003. *J Midwifery Womens Health* 2005;50:113–21. <https://doi.org/10.1016/j.jmwh.2004.12.010>
15. Estabrooks CA. Translating research into practise: implications for organizations and administrators. *Clin J Nurs Res* 2003;35:53–68.
16. Aydın Y, Adıgüzel A, Topal EA. Ebe ve Hemşirelerin Bilimsel Çalışmalara Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *J Hum Rhythm* 2015;1:168–75.
17. Kelleci M, Gölbaşı Z, Yılmaz M, Doğan S. Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Araştırma Yapma ve Araştırma Sonuçlarını Bakımda Kullanma ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 2008;10:3–16.
18. Yava A, Tosun N, Çiçek H, Yavan T, Terakye G, Hatipoğlu S. Hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanımında Engeller Ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirliği. *Gülhane Tıp Derg* 2007;49:72–80.
19. Emiroğlu ON, Ünlü H, Terzioğlu F, Bulut H. Hemşirelerin araştırmalara katılma durumları, araştırmaya ilişkin görüşleri ve bilgi gereksinimleri. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 2005;5:64–86.
20. Kuuppelomaki M, Tuomi J. Finnish nurses' attitudes towards nursing research and related factors. *Int J Nurs Stud* 2005;42:187–96. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2004.06.001>

21. NMC. Nursing & Midwifery Council. Midwives Rules and Standards: Protecting the Public through Professional Standards. PB-MRSTD-A5-0808, London, 2008.
22. Aktaş S. Midwifery in England. e-Journal of Nursing Science & Art, 2010. Available from: https://www.researchgate.net/publication/288345141_Midwifery_in_England Access date: 28 March 2018.
23. Royal College of Midwives (RCM). <https://www.rcm.org.uk/> Access date: 1 February 2017.
24. Türk Ebeler Derneği. <http://turkebelerdernegi.org/> Erişim Tarihi: 28.03.2018.
25. Bayık A. Hemşirelik disiplini ve araştırma. İçinde: Erefe İ, editör. Hemşirelikte Araştırma İlke Süreç ve Yöntemleri, 3. Basım. İstanbul: Odak Ofset; 2004. s.13-26.
26. Parahoo K, McCaughan EM. Research utilization among medical and surgical nurses: a comparison of their self reports and perceptions of barriers and facilitators. J Nurs Manag 2001;9:21-30.
27. Kirby S. A historical perspective on the contrasting experiences of nurses as a research subjects and research activists. Int J Nurs Prac 2004;10:272-9. <https://doi.org/10.1111/j.1440-172x.2004.00489.x>
28. Alp YF. Hemşirelerin Araştırmaya ve Araştırmaların Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Programı Yüksek Lisans Tezi. 2006; Sivas.